

Ladislav Babić

Amerika i Engleska bit će...!

Može li percepcija Marxova učenja u Americi, učenja velikog ekonomiste, filozofa i povjesničara, univerzalnog u svojoj osnovi (s odmakom koji su učinili jugoslavenski komunisti, da ga svaka zemlja provodi u skladu s vlastitom situacijom) - čemu ne treba drugog dokaza od parole kojom završava „[Manifest komunističke partije](#)“: „*Proleteri svih zemalja, ujedinite se!*“ - doprinijeti i njegovom shvaćanju u cjelini? Ne čini mi se izglednim, a posebno ne način na koji to čini autor teksta „[Marx u Americi](#)“ (sam Marx odbijao se nazivati marksistom, izjavom „[Ja nisam marksist!](#)“). Kaže autor (B.M.) članka:

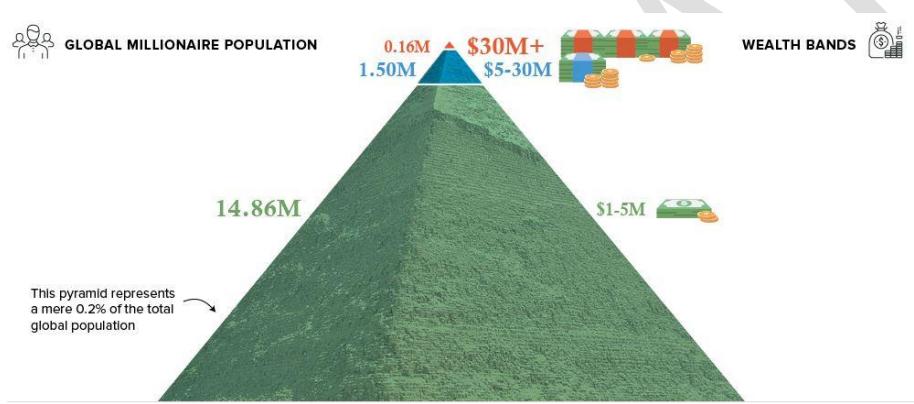
„Sam vrh dohodovne distribucije u naprednim ekonomijama zauzimaju ljudi koji istovremeno ostvaruju visoke prihode od rada i kapitala.... U populaciji 10 procenata najbogatijih Amerikanaca jednu trećinu čine ljudi koji istovremeno pripadaju grupi najbogatijih vlasnika kapitala i grupi najbogatijih radnika...

... Otuda je klasni sukob danas suštinski drugačiji od onog iz prošlih vremena. Više ne postoje dve jasno definisane grupe koje razlikujemo na osnovu nivoa i porekla njihovog dohotka, bilo da je izvor tog dohotka rad ili kapital. Ostala je samo nejednakost... Takođe, umesto kritika koje su nekada upućivane klasi dokoličara... i rentijerskoj eliti..., pripadnicima današnje najbogatije klase češće se prigovara da previše rade...

... Veći deo današnje elite čine marljivi bogataši koji su početni kapital nasledili ili stekli radom i štednjom, ljudi koji stupaju u brak između sebe i stiču sve veći politički uticaj kroz donacije za političke kampanje. Stečene prednosti nastoje da

prenesu na potomstvo plaćajući im najskuplje škole... Izvori prihoda i ponašanje današnje elite razlikuju se od onoga što je Marx mogao da vidi u svoje vreme...“.

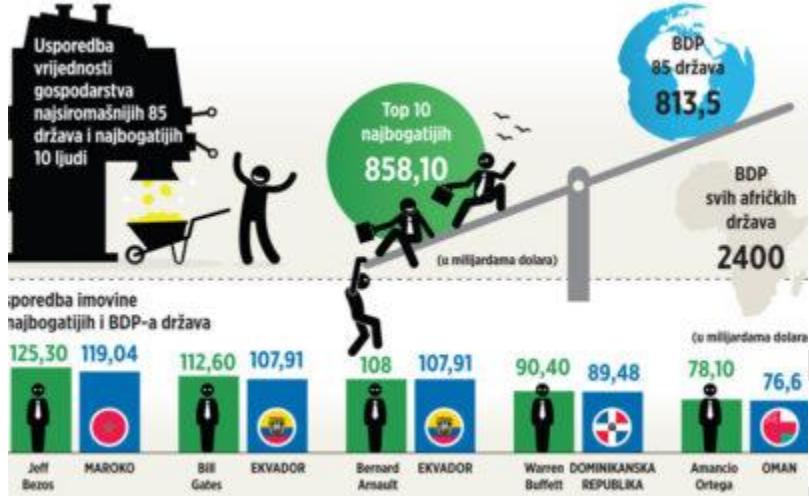
Pustimo na stranu ideju kako najveći kapitalisti „istovremeno ostvaruju visoke prihode od rada i kapitala“ (valjda su se pretrgli radeći, a ako su to i činili, radnici koji su realizirali njihove snove ušiće su vrlo mali dio zarade), no sasvim je deplasirano uspoređivati *minimalni postotak* američkih *miliardera* (i *milijunera*) s golemom većinom stanovništva koje zaista živi od vlastitog rada. Uostalom, uopće nije stvar o prigovoru radu, većem ili manjem, već se radi o tome kako se prihodi od njega raspoređuju na sudionike! Slijedeći prikaz se, doduše, ne odnosi na SAD već na

globalnu populaciju, ali dobro ilustrira i stanje unutar Amerike. Piramida kojom se vizualizira broj milijunera u svijetu, zahvaća sveg 0.2% svjetskog stanovništva! Tabelarno, to izgleda ovako:

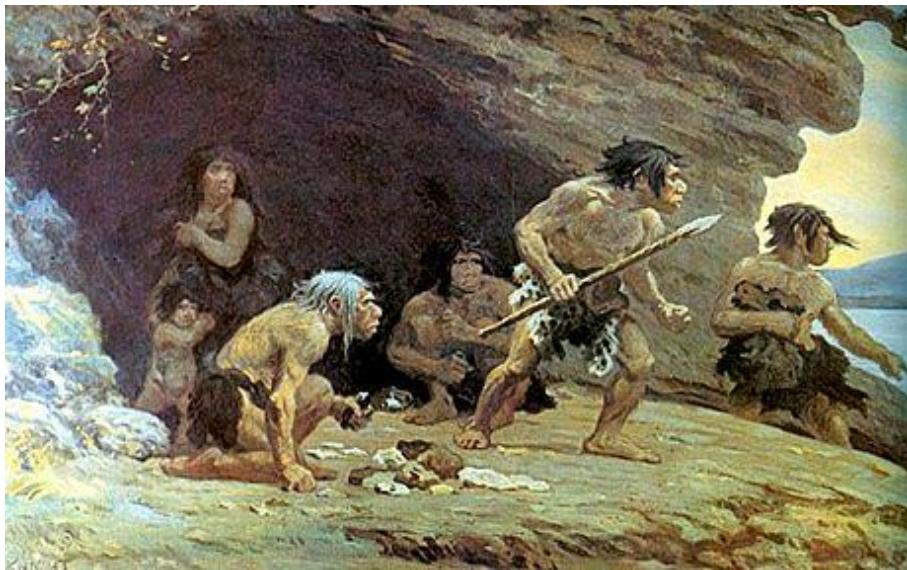
Fortune Size	Number (Globally)	% of Millionaire Population
\$30+ mm	160,000	1.0%
\$5mm - \$30mm	1,500,000	9.1%
\$1mm - \$5mm	14,860,000	90.0%

Sva bijeda situacije i pogrešnog zaključivanja temeljem nje, vidi se iz činjenice koju je nedavno objavila organizacija „Oxfam“, da prvih 10 na listi najbogatijih pojedinaca imaju imovinu vredniju od *85 siromašnih država!*

Ne znam dali *B.M.* podržava „*marljive bogataše koji su početni kapital nasledili ili stekli radom i štednjom...*“ na račun onih koji u njihovoju „*marljivosti*“ i nadalje sagledavaju običnu eksploataciju radnih ljudi, nespojivu sa elementarnim moralom. Smatra li one koji se bune protiv sofisticirane prave otimačine, potencijalnim otmičarima „*marljivo*“ stečenog bogatstva? Sagledavanje neravnomjernosti u svjetskoj raspodjeli bogatstva (po državama i individualno) kod suvremenih ekonomista i (kvazi)analitičara, u odnosu na *Marxa* trpi golemi nedostatak. Navodno naučni pristup, koji se svodi na gomilanje neporecivih činjenica, zastire osnovnu falingu njihovih analiza, za razliku od *Marxa*. Nedostatak etike i morala! Svodi se na neupitnost aktualnih činjenica, dok se svako njihovo propitivanje s šireg vidokruga no raspolažu njime, diskvalificira kao komunistički pokušaj razbojništva, pri čemu ne znaju objasniti čime komunistička i socijalistička ideja to zaista zasluzuju (uvijek se paradigmatski pozivajući na autoritarni totalitarizam društava koja ni nisu bila socijalistička, odnosno komunistička).

„...Netko je razmišljaо čemu je to tako, zar ne sudjeluju svi u prikupljanju hrane, lovu, traženju i uređivanju skloništa, zar nisu svi stvoreni od bogova u jednakom obličju, neki nešto snažniji, drugi malo pametniji, ovog ili onog spola, pa – zašto onda nekim pripada prednost uživanju hrane, žena i života, dok drugi – prisiljeni na krvava zlopaćenja i konzumaciju ostataka – moraju biti zahvalni onim što im pripada milošću izdvojenih? Nismo li svi jednaki u osnovnim životnim potrebama, pitao se, glođući dobrano očišćenu kost od mesa, prisvojenog svojim vođama. Ne znamo Njegovo ime, ni kada i gdje je promišljaо, ali se poslije svoje smrti – prirodne, nesretne ili nasilne – vječni dio Njega reinkarnirao u drugom obličju, na drugom mjestu i u drugom vremenu. On je već tada znao ono što premnogi ni danas ne shvaćaju...“

Drugi se prigovor na spomenuti tekst svodi na autorovo tretiranje globalizacije, uz pritisak vladajuće pandemije, kao elemenata koji u osnovi razlikuju današnji kapitalizam od onoga iz *Marxovih* vremena. Naravno da se razlike ne mogu negirati, ali one u biti ne mijenjaju suštinu kapitala i kapitalističke privrede – pohlepno gomilanje bogatstava na račun njegovih stvarnih kreatora. U trenucima globalne ugroze ljudske vrste od pandemije, namjesto solidarnosti s ugroženima, najveći svjetski milijarderi [uvećali su](#) svoja bogatstva:

„Koronavirus je (zasad) bio vrlo dobar prema američkim milijarderima. U tri mjeseca od početka pandemije ukupno bogatstvo američkih milijardera poraslo je za 20% - i to samo do sredine lipnja, prema analizi Institute for Policy Studies i udruge Americans for Tax Fairness. Totalno bogatstvo 643 američka milijardera naraslo je u ova tri mjeseca, od 18. ožujka do 17. lipnja, s 2,9 bilijuna na 3,5 bilijuna dolara - 584 milijarde dolara. Također, klubu američkih milijardera u tom se razdoblju pridružilo još 29 dotadašnjih milijunaša. Američki institut koji je proveo analizu koristio se podacima Forbesa, koji dugi niz godina vodi evidenciju najbogatijih ljudi na svijetu i promjena u njihovom bogatstvu. U ista tri mjeseca 45,5 milijuna Amerikanaca ostalo je bez posla i prijavilo se na biro. Samo u trećem tjednu u travnju čak 4,4 milijuna Amerikanaca prijavilo se na zavod za nezaposlene. Također, kako piše Institute for Policy Studies na svojoj stranici, pozivajući se na podatke Federalne rezerve (američke centralne banke), više od 6,5 bilijuna dolara bogatstva američkih kućanstava nestalo je samo u prva tri mjeseca ove godine.“

Istovremeno, „Zbog koronakrise 152 milijuna ljudi u svijetu više ne pripada srednjoj i višoj klasi“:

„Pew procjenjuje da se broj pripadnika više klase smanjio za 62 milijuna ljudi, a više srednje klase za 36 milijuna. Srednja klasa globalno je manja za 54 milijuna ljudi. Istovremeno, broj ljudi s niskim prihodima porastao je za 21 milijun, dok je broj siromašnih eksplodirao za 131 milijun.“

Upravo eksploracija od strane malobrojnih pohlepnih, ne samo da pogoršava položaj najsročnijih slojeva društva (ne samo u Americi), već se i materijalni status srednje klase – uglavnom samozadovoljnog oslonca najbogatijih slojeva – srožava. Pa onda recite da nema više klase, da nema eksploracije i da je klasna borba nepotrebna! Nadalje, kaže B.M.:

„Ukidanje jasne klasne distance i razvoj najviših klasa koje ne privilegiju sunarodnike u odnosu na ostatak sveta mogu se smatrati napretkom. Ipak, visoka klasa koja je zaštićena od lomova na tržištu rada (jer može računati na dohodak od kapitala) i na berzama kapitala (jer može računati na dohodak od rada), koja je odlučna da stečene prednosti prenese na potomstvo prikazuje ovu evoluciju u manje pozitivnom svetlu.“

Hvala ti bože, uskliknuli su dva i više milenija stari robovi, na tom napretku. Neka se vrši volja tvoja!

Valja napomenuti da Marx nikad nije doveo u pitanje pozitivnu povijenu ulogu kapitalizma, no svakako da to nimalo ne utječe na trenutno stanje radničke klase u svijetu:

„Raščlanjavajući zanatljsku delatnost, specifikujući oruđa za rad, stvarajući delimične radnike, grupišući i kombinujući ih u jedan jedinstveni mehanizam, manufakturna podela rada stvara kvalitativnu razdeljenost i kvantitativnu srazmernost društvenog procesa proizvodnje, dakle određenu organizaciju društvenog rada, a sa tim ujedno razvija novu, društvenu proizvodnu snagu rada. Kao specifičan kapitalistički oblik društvenog procesa proizvodnje — a na temeljima koje je zatekla nije se ni mogla razviti osim u kapitalističkom obliku — ona je samo naročit metod da se proizvodi relativni višak vrednosti ili da se na račun radnika povećava samooplođivanje kapitala — ono što nazivaju društvenim bogatstvom, »Wealth of Nations« itd. Ona ne samo da razvija proizvodnu snagu rada za kapitalistu umesto za radnika, nego to postiže pretvarajući individualnog

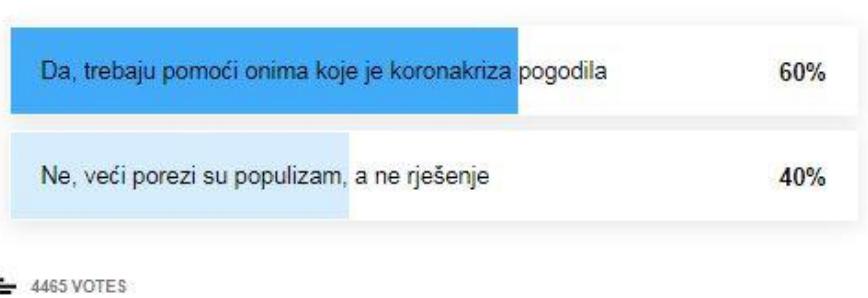
radnika u bogalja. Ona stvara nove uslove za vladavinu kapitala nad radom. Ako se ona, usled toga, s jedne strane pokazuje kao istorijski napredak i nužan momenat i razvjeta u procesu ekonomskog izgrađivanja društva, s druge strane pokazuje se kao sredstvo za civilizovanu i rafiniranu eksploraciju.“, (Marx, „Kapital“, 1.tom)

Još eksplikativnije, on spominje (prije više od 150 godina!) usavršavanje vještine koju kapital koristi u pljačkanju radnika, što možemo interpretirati i kao predviđanje koje njegov povijesni razvoj potvrđuje. Posebno spominje poljoprivredu u smislu njenog nazadovanja glede plodnosti tla, a danas i zagađivanja, da ne spominjemo uništavanje autohtonih vrsta sjemenja, genetske manipulacije njime i vlasnička prava koja velike kompanije svojataju na hibride koji se naturaju i malim proizvođačima:

„A svaki napredak kapitalističke poljoprivrede nije samo napredak u veštini pljačkanja radnika, nego u isto vreme i u veštini pljačkanja zemlje; svaki napredak u povećavanju njene plodnosti za neko dato vreme ujedno je i napredak u upropasćivanju trajnog izvora te plodnosti. Što više neka zemlja, npr. Sjedinjene Države Severne Amerike, polazi od krupne industrije kao osnovice svog razvijanja, to je ovaj proces razaranja brži. Kapitalistička proizvodnja razvija, dakle, tehniku i kombinaciju društvenog procesa proizvodnje samo istovremenim potkopavanjem izvora svakog bogatstva: zemlje i radnika.“, (ibid)

Kapital je nevjerljivo prilagodljiv društvenim promjenama, zadržavajući uvijek svoju bit – eksploraciju ljudskog roda u ime vlastitog profita. Pojedini donatori tipa Gatesa i sličnih, tu ništa ne mijenjaju; neobično je lako od stotinjak milijardi dolara vlastitog bogatstva odreći se polovice u ime društvenog napretka. Mnogo lakše negoli prosječnom radniku odvojiti pola plaće, ili pola vlastitog bogatstva u istu svrhu. Dok Biden nastoji uvesti obavezni minimalni porez na dobit korporacija, što ništa ne mora značiti, jer tko može garantirati da u slijedećem izbornom ciklusu neće vlast preuzeti čovjek koji će uvesti *maksimalni porez* na dobit, dotle svjetska kapitalistička elita na *Svjetskom ekonomskom forumu* zagovara tzv. Veliko resetiranje (kapitalizma), „...kao strategiju za uspješan oporavak od pandemije i posljedične ekonomski krize, ali i nejednakosti koja je u koronakrizi samo produbljena...“. Daklem, plan za reformu i spas sustava, jer i sami primjećuju da je voda došla do grla, dok teoretičari zavjera vide u tome tajni plan za porobljavanje čovječanstva. Neovisno od toga što oni vide, a što ne vide, nije li ljudski rod de facto već porobljen od sustava kojega pad se nastoji spriječiti,

ili barem što dalje odložiti? Tim prije je začuđujući [rezultat ankete](#) koju je proveo portal *indeks.hr*:

u kojoj čak 40% anketiranih smatra da milijarderima i korporacijama koje su zaradile u pandemiji ne treba uvesti veće poreze, jer je to populizam. Koje bi to rješenje oni ponudili, sasvim sumnjači da bi birali ono koje bi zbiljski spromijenilo vladajući sistem – revoluciju (koju bi najlakše bilo, formalistički gledano, barem onu oružanu, provesti upravo u državi koja po stanovniku ima [više od jednog komada](#) oružja. Naravno, druga stvar je svijest ljudi, bez koje nema suštinskih promjena). Prema [Gallupu](#):

„...39% Amerikanaca ima pozitivno mišljenje o socijalizmu, u usporedbi s 57% negativnog mišljenja. Najnovije istraživanje Pew Research-a pokazalo je 55% negativnog mišljenja o socijalizmu, a anketa NBC News / Wall Street Journal-a pokazala je 19% pozitivne, spram 53% negativne podjele. Anketa u Monmouthu pokazala je da 57% Amerikanaca vjeruje kako socijalizam nije kompatibilan s američkim vrijednostima...“

Izuzetak je, dakako, glasilo kapitala, kome - u odnosu na slaganje drugih anketa – baš i ne treba pokloniti pažnju. Daklem, poslijednjih godina vidno se povećala podrška Amerikanaca socijalističkom sustavu (što s obzirom na broj beskućnika, neobuhvaćenih zdravstvenim osiguranjem, te огромnom neravnopravnostju u posjedovanju bogatstva, nije nimalo čudno), naravno – ne onom staljinističkog tipa. Većina ekonomskih i društvenih analitičara svoje analize bazira na postojećem (neprihvatljivom) stanju, nastojeći rješenja naći u okviru sistema, samim time ga i (ne)svjesno(?) podržavajući, služeći njegovim interesima. Čak i navodno objektivni *Gallup*, tumačenje svojih rezultata preferira na način isticanja

još uvijek prevladavajućih animoziteta spram socijalizma, a barem bi oni trebali uvidjeti trend koji se značajno promijenio u proteklih desetak godina. Cjelovito, i moralno jedino ispravno, rješenje treba tražiti u suštinskoj promjeni sistema samoga. Kako, između ostalog, i u svom tekstu "[Virus Balkanikus - Fašistički šovinizam: Režim kao sistem neznanja](#)" od 4.4.2021.g. u Eurasia Review (upravo u SAD) navodi Prof.Dr. i Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžalić: "...Nema promjene režima bez promjene političkog sistema..."

17.05.2021.g.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>